

ČEZ

WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba)

z dnia 27 października 2009 r. *

W sprawie C-115/08

mającej za przedmiot wnioszek o wydanie, na podstawie art. 234 WE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Landesgericht Linz (Austria) postanowieniem z dnia 5 marca 2008 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 17 marca 2008 r., w postępowaniu

Land Oberösterreich

przeciwko

ČEZ as,

TRYBUNAŁ (wielka izba),

w składzie: V. Skouris, prezes, K. Lenaerts, J.C. Bonichot i P. Lindh, prezesi izb, C.W.A. Timmermans, A. Rosas, K. Schiemann (sprawozdawca), P. Kūris, E. Juhász, G. Arestis i L. Bay Larsen, sędziowie,

* Język postępowania: niemiecki.

rzecznik generalny: M. Poiares Maduro,
sekretarz: C. Strömholm, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 10 marca 2009 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu Land Oberösterreich przez J. Hintermayra, F. Haunschmidta, G. Minichmayra, P. Burgstallera, G. Tuseka oraz C. Hadeyera, Rechtsanwälte,

- w imieniu ČEZ as przez W. Moringera, Rechtsanwalt,

- w imieniu rządu austriackiego przez E. Riedla, C. Rauschera oraz C. Pesendorfer, działających w charakterze pełnomocników,

- w imieniu rządu czeskiego przez M. Smoleka, działającego w charakterze pełnomocnika,

- w imieniu rządu francuskiego przez A.L. During, działającą w charakterze pełnomocnika,

- w imieniu rządu polskiego przez M. Dowgielewicza, M. Nowackiego oraz D. Krawczyka, działających w charakterze pełnomocników,

- w imieniu Komisji Wspólnot Europejskich przez E. Traversę oraz B. Schimę, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 22 kwietnia 2009 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- ¹ Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 10 WE, 12 WE, 28 WE i 43 WE.

- ² Wniosek ten został złożony w ramach sporu powstałego pomiędzy Land Oberösterreich (kraj związkowy Górna Austria) i przedsiębiorstwem ČEZ as (zwanym dalej „ČEZ”) w przedmiocie immisji lub ryzyka immisji związanego z promieniowaniem jonizującym, które zdaniem landu ma niekorzystny wpływ na stanowiące jego własność tereny rolnicze znajdujące się w Austrii z uwagi na eksploatację przez ČEZ elektrowni jądrowej położonej w Temelínie na terytorium Republiki Czeskiej.

Ramy prawne

Uregulowania wspólnotowe

Traktat EWEA

3 Zgodnie z art. 1 akapit drugi EWEA:

„Zadaniem Wspólnoty jest przyczynianie się do podwyższania poziomu życia w państwach członkowskich i rozwijania stosunków z innymi państwami poprzez ustanowienie warunków niezbędnych do stworzenia i szybkiego rozwoju przemysłu jądrowego”.

4 Artykuł 2 EWEA stanowi:

„Aby wykonać to zadanie, Wspólnota, na warunkach przewidzianych w niniejszym traktacie:

[...]

- b) tworzy jednolite normy bezpieczeństwa mające chronić zdrowie pracowników i ludności oraz zapewnia ich stosowanie;

- c) ułatwia inwestycje i zapewnia, w szczególności stymulując działania ze strony przedsiębiorstw, tworzenie podstawowych instalacji niezbędnych do rozwoju energetyki jądrowej we Wspólnocie;

[...]"

- 5 Artykuły 30–39 EWEA składają się na rozdział III zatytułowany „Ochrona zdrowia i bezpieczeństwo”, który jest zawarty w tytule II traktatu EWEA „Postanowienia dotyczące wspierania postępu w energetyce jądrowej”.

- 6 Artykuł 30 EWEA stanowi:

„W ramach Wspólnoty ustanawia się podstawowe normy ochrony zdrowia pracowników i ludności przed niebezpieczeństwem promieniowania jonizującego.

Pojęcie »podstawowe normy« oznacza:

- a) maksymalne dopuszczalne dawki nie stanowiące zagrożenia;

b) maksymalne dopuszczalne poziomy narażenia na promieniowanie i skażenia;

[...]"

7 Zgodnie z art. 31 EWEA:

„Podstawowe normy opracowuje Komisja po uzyskaniu opinii grupy osób wyznaczonych przez Komitet Naukowo-Techniczny spośród ekspertów naukowych, zwłaszcza w dziedzinie zdrowia publicznego, z państw członkowskich. [...]

Po konsultacji ze Zgromadzeniem Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną na wniosek Komisji, która przekazuje jej zebrane przez siebie opinie tych komitetów, ustanawia normy podstawowe”.

8 Artykuł 32 EWEA stanowi:

„Na wniosek Komisji lub państwa członkowskiego podstawowe normy mogą zostać zweryfikowane lub uzupełnione zgodnie z procedurą przewidzianą w artykule 31.

Komisja rozpatruje każdy wniosek państw członkowskich”.

9 Artykuł 33 EWEA stanowi:

„Każde państwo członkowskie przyjmuje odpowiednie przepisy ustawowe, wykonawcze lub administracyjne w celu zapewnienia przestrzegania ustanowionych podstawowych norm [...].

Komisja kieruje odpowiednie zalecenia dotyczące harmonizacji przepisów stosowanych w tej dziedzinie w państwach członkowskich.

W tym celu państwa członkowskie powiadamiają Komisję o przepisach obowiązujących w dniu wejścia w życie niniejszego traktatu oraz o wszelkich kolejnych projektach takich przepisów.

[...]”

10 Artykuł 35 EWEA brzmi następująco:

„Każde państwo członkowskie tworzy instalacje niezbędne do stałego kontrolowania poziomu napromieniowania powietrza, wód i gleby oraz do kontrolowania przestrzegania podstawowych norm.

Komisja ma prawo dostępu do tych instalacji; może sprawdzać ich działanie i sprawność”.

11 Zgodnie z art. 36 EWEA:

„Właściwe władze okresowo przekazują Komisji wyniki kontroli wymienionych w artykule 35, w celu zapewnienia jej stałych informacji o poziomie promieniotwórczości, na którą narażona jest ludność”.

12 Artykuł 37 EWEA stanowi:

„Każde państwo członkowskie udostępnia Komisji ogólne dane dotyczące każdego planu składowania odpadów radioaktywnych w dowolnej formie tak, aby umożliwić ustalenie, czy realizacja tego planu może spowodować promieniotwórcze skażenie wód, gleby lub powietrza w innym państwie członkowskim.

Komisja wydaje opinię w ciągu sześciu miesięcy, po konsultacji z grupą specjalistów określoną w artykule 31”.

13 Artykuł 38 EWEA stanowi:

„Komisja kieruje do państw członkowskich zalecenia dotyczące poziomu promieniotwórczości w powietrzu, wodach i glebie.

W razie pilnej potrzeby Komisja wydaje dyrektywę nakazującą danemu państwu członkowskiemu podjęcie, w okresie wyznaczonym przez Komisję, środków niezbędnych do uniemożliwienia naruszania podstawowych norm oraz zapewnienia przestrzegania przepisów.

Jeśli państwo to nie zastosuje się do dyrektywy Komisji w określonym terminie, Komisja lub dowolne zainteresowane państwo członkowskie może bezzwłocznie, na zasadzie odstępstwa od artykułów 141 i 142, wnieść sprawę do Trybunału Sprawiedliwości”.

14 Artykuł 192 EWEA brzmi następująco:

„Państwa członkowskie podejmują wszelkie właściwe środki ogólne lub szczególne w celu zapewnienia wykonania zobowiązań wynikających z niniejszego traktatu lub z działań instytucji Wspólnoty. Ułatwiają one Wspólnocie wypełnianie jej zadań.

Powstrzymują się one od podejmowania wszelkich środków, które mogłyby zagrozić urzeczywistnieniu celów niniejszego traktatu”.

Konwencja bezpieczeństwa jądrowego

15 Przystąpienie Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej do Konwencji bezpieczeństwa jądrowego przyjętej w dniu 17 czerwca 1994 r. zostało zatwierdzone decyzją Komisji 1999/819/Euratom z dnia 16 listopada 1999 r. (Dz.U. L 318, s. 20). Wszystkie państwa członkowskie są również stronami tej konwencji.

- 16 Akapit trzeci deklaracji dołączonej do decyzji 1999/819 zmienionej decyzją Komisji 2004/491/Euratom z dnia 29 kwietnia 2004 r. (Dz.U. L 172, s. 7) stanowi, że „Wspólnota posiada uprawnienia, dzielone z [...] państwami członkowskimi, w dziedzinach objętych art. 7 i art. 14–19 Konwencji, jak przewidziano w art. 2 lit. b) i w odpowiednich artykułach tytułu II, rozdziału 3 zatytułowanego »Ochrona zdrowia i bezpieczeństwo« Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej”.
- 17 Zgodnie z art. 1 ppkt ii) Konwencja bezpieczeństwa jądrowego ma w szczególności na celu „ustanowienie i utrzymanie w obiektach jądrowych skutecznych zabezpieczeń przed powstaniem potencjalnych zagrożeń radiologicznych, aby chronić poszczególnych ludzi, społeczeństwo i środowisko naturalne przed szkodliwymi skutkami promieniowania jonizującego pochodzącego z takich obiektów”.
- 18 Artykuł 7 Konwencji bezpieczeństwa jądrowego stanowi:

„1. Każda z Umawiających się Stron ustanowi i wprowadzi w życie akty prawne i postanowienia z zakresu bezpieczeństwa obiektów jądrowych.

2. Ustawodawstwo i postanowienia wykonawcze uwzględniają:

- i) określenie stosownych krajowych wymagań i przepisów bezpieczeństwa;
- ii) system udzielania zezwoleń odnoszących się do obiektów jądrowych oraz zakaz eksploatacji obiektu jądrowego bez zezwolenia;

iii) system dozоровей инспекции и оценки объектов ядерных для обеспечения zgodności odpowiednich przepisów i przestrzegania warunków zezwoleń;

iv) egzekwowanie stosowania odpowiednich postanowień i przestrzegania warunków zezwoleń, obejmujące zawieszenie, zmianę lub cofnięcie zezwolenia”.

19 Artykuł 8 ust. 1 teyże konwencji stanowi:

„Každá z Umawiających się Stron ustanowi lub wyznaczy organ nadzorující, któremu powierzy wdražanie ustawodavstva i postanowień, o kterých mowa w artykule 7, i který wyposaží w odpowiednie uprawnienia, kompetence oraz środki finansowe i kadrowe potrzebne do wypełniania przypisanych mu obowiazkóv”.

20 Artykuł 14 rzezconej konwencji zatytułowany „Ocena i potwierdzenie bezpieczeństwa” stanowi:

„Každá z Umawiających się Stron podejmie odpowiednie kroki dla zapewnienia, aby:

i) szerokie i systematyczne oceny bezpieczeństwa były przeprowadzane przed przystąpieniem do budowy i rozruchu obiektu jądrowego oraz w czasie jego istnienia. Oceny takie muszą być dobrze udokumentowane, aktualizowane w świetle doświadczeń eksploatacyjnych i pojawiania się nowych informacji, istotnych dla bezpieczeństwa, a także muszą być poddawane przegładowi przez organ nadzorující lub w jego imieniu;

ii) weryfikacja polegająca na dokonywaniu analiz, nadzoru, badań i kontroli była przeprowadzana dla zapewnienia, aby fizyczny stan i eksploatacja obiektu jądrowego były zgodne z odpowiednimi projektami, krajowymi wymaganiami bezpieczeństwa oraz z ograniczeniami i warunkami eksploatacyjnymi”.

21 Artykuł 15 Konwencji bezpieczeństwa jądrowego zatytułowany „Ochrona przed promieniowaniem” stanowi:

„Każda z Umawiających się Stron podejmie odpowiednie kroki dla zapewnienia, aby we wszystkich stanach eksploatacyjnych narażenie na promieniowanie pracowników i ludności spowodowane przez obiekt jądrowy było jak najmniejsze oraz by nikt nie był narażony na dawki promieniowania przekraczające ustalone krajowe dawki graniczne”.

22 Artykuły 16–19 omawianej konwencji zatytułowane odpowiednio: „Przygotowanie na wypadek awarii”, „Lokalizacja”, „Projektowanie i budowa” oraz „Eksploatacja” nakładają różne obowiązki w zakresie tych zagadnień.

Dyrektywa 96/29/Euratom

23 Dyrektywa Rady 96/29/Euratom z dnia 13 maja 1996 r. ustanawiająca podstawowe normy bezpieczeństwa w zakresie ochrony zdrowia pracowników i ogółu społeczeństwa przed zagrożeniami wynikającymi z promieniowania jonizującego (Dz.U. L 159, s. 1) została przyjęta na podstawie art. 31 EWEA i 32 EWEA.

24 Zgodnie z art. 2 ust. 1 tej dyrektywy:

„Niniejszą dyrektywę stosuje się do każdej działalności, któr[a] wiąż[e] się z ryzykiem promieniowania jonizującego emanującego ze sztucznego źródła lub ze źródła naturalnego promieniowania w przypadkach, gdy naturalne radionuklidy są lub zostały przetworzone z uwagi na ich właściwości radioaktywne, rozszczepialne lub paliworodne, to znaczy:

- a) produkcja, przetwarzanie, obsługiwanie, wykorzystanie, posiadanie, składowanie, transport, przywóz lub wywóz ze Wspólnoty oraz usuwanie substancji radioaktywnych;
- b) obsługa każdego sprzętu elektrycznego emitującego promieniowanie jonizujące oraz zawierającego składniki działające przy różnicy potencjału większej niż 5 kV;
- c) każda inna działalność określona przez państwo członkowskie”.

25 Artykuł 4 tejsz dyrektywy zatytułowany „Zezwolenia” stanowi w ust. 1 lit. a):

„Poza ustaleniami [wyjątkami] przewidzianymi w niniejszym artykule każde państwo członkowskie wymaga wcześniejszego zezwolenia na następującą działalność:

- a) działanie i wycofanie z eksploatacji wszelkich urządzeń atomowego cyklu paliwowego [...]"

26 Artykuł 6 ust. 3 dyrektywy 96/26 stanowi:

„Dodatkowo każde państwo członkowskie zapewnia, że:

- a) w kontekście optymalizacji wszystkie narażenia na promieniowanie jonizujące są utrzymywane na możliwie najniższym poziomie, biorąc pod uwagę czynniki gospodarcze i społeczne;

- b) bez uszczerbku dla art. 12 suma dawek dla każdej odnośnej działalności nie przekroczy dawek granicznych, ustanowionych w niniejszym tytule dla narażonych pracowników, praktykantów, studentów oraz członków społeczeństwa”.

27 Artykuł 13 omawianej dyrektywy ustanawia dawki graniczne dla ludności.

28 Artykuł 43 rzeczonyj dyrektywy zatytułowany „Podstawowe zasady”, znajdujący się w tytule VIII zatytułowanym „Wprowadzenie ochrony ludności przed promieniowaniem w normalnych warunkach”, brzmi następująco:

„Kaźde państwo członkowskie tworzy konieczne warunki w celu zapewnienia najlepszej możliwej ochrony ludności w oparciu o zasady określone w art. 6 oraz zastosowania podstawowych zasad regulujących ochronę operacyjną ludności”.

29 Artykuł 44 dyrektywy 96/29 zatytułowany „Warunki dotyczące zezwolenia na działalność związaną z zagrożeniem ludności promieniowaniem jonizującym” stanowi:

„Praktyczna ochrona ludności przed działalnością podlegającą wcześniejszemu zezwoleniu w normalnych warunkach oznacza wszystkie ustalenia i badania w celu wykrycia i wyeliminowania czynników, które w trakcie kaźdego działania związanego z narażeniem na promieniowanie jonizujące mogą stworzyć ryzyko narażenia ludności, którego nie można lekceważyć z punktu widzenia ochrony przed promieniowaniem. Ochrona ta obejmuje następujące zadania:

- a) zbadanie i zatwierdzenie planów instalacji powodujących zagrożenie narażeniem oraz proponowanej lokalizacji tych instalacji na danym terytorium z punktu widzenia ochrony przed promieniowaniem;
- b) przyjęcie do eksploatacji nowych instalacji z zastrzeżeniem dostarczenia odpowiedniej ochrony przed narażeniem lub skażeniem radioaktywnym, które może rozciągnąć się poza granicę, biorąc pod uwagę odpowiednio warunki demograficzne, meteorologiczne, geologiczne, hydrologiczne oraz ekologiczne;

c) badanie i zatwierdzenie planów dotyczących zrzutu wycieków radioaktywnych.

Zadania te są realizowane zgodnie z zasadami przewidzianymi przez właściwe władze w oparciu o zasięg danego zagrożenia”.

³⁰ Artykuł 45 tej dyrektywy zatytułowany „Szacunkowe oceny dawek u ludności” ma następujące brzmienie:

„Właściwe władze:

- a) zapewniają, że oceny dawek z działalności określonej w art. 44 są jak najbardziej realne dla całej ludności oraz grup referencyjnych ludności we wszystkich miejscach, gdzie grupy te mogą wystąpić;

- b) decydują o częstotliwości ocen oraz podjęciu wszystkich koniecznych kroków w celu określenia referencyjnych grup ludności, biorąc pod uwagę efektywne ścieżki przesyłu substancji radioaktywnych;

c) zapewniają, biorąc pod uwagę zagrożenia radiologiczne, że oceny dawek u ludności obejmują:

— ocenę dawek w wyniku promieniowania zewnętrznego, wskazując, gdzie właściwe, jakość omawianego promieniowania,

— ocenę przyjęcia radionuklidów, wskazując rodzaj radionuklidów oraz, jeśli to konieczne, ich stan fizyczny i chemiczny, oraz określenie aktywności i stężenia radionuklidów,

— ocenę dawek, na których przyjęcie jest narażona grupa referencyjna ludności, oraz specyfikację charakterystyki tych grup.

d) wymagają przechowywania rejestrów odnoszących się do pomiarów narażenia zewnętrznego, ocen przyjęcia radionuklidów i skażenia radioaktywnego, jak również wyników oceny dawek przyjętych przez grupy referencyjne oraz ludność”.

31 Artykuł 46 tejże dyrektywy zatytułowany „Inspekcja” stanowi:

„Odnosnie do ochrony zdrowia ludności każde państwo członkowskie ustanawia system inspekcji w celu wprowadzenia w życie przepisów przyjętych zgodnie z niniejszą dyrektywą oraz rozpoczęcia nadzoru w zakresie ochrony przed promieniowaniem”.

32 Artykuł 47 dyrektywy 96/29 zatytułowany „Obowiązki przedsiębiorstw” stanowi w ust. 1:

„Każde państwo członkowskie wymaga od przedsiębiorstwa odpowiedzialnego za działalność określoną w art. 2, aby przeprowadzało ją zgodnie z zasadami ochrony zdrowia ludności na terenie [obowiązującymi w dziedzinie] ochrony przed promieniowaniem, w szczególności realizacji następujących zadań w instalacjach:

a) uzyskania i utrzymania optymalnego poziomu ochrony środowiska i ludności;

b) sprawdzania skuteczności urządzeń technicznych do ochrony środowiska i ludności;

- c) zatwierdzania do eksploatacji, w ramach nadzoru ochrony przed promieniowaniem, odpowiednio sprzętu i procedur pomiaru i oceny narażenia i skażenia radioaktywnego środowiska i ludności;

- d) regularne kalibrowanie przyrządów pomiarowych oraz regularna kontrola, czy są one zdadne do użytku i prawidłowo obsługiwane”.

33 Artykuły 48–53 tej dyrektywy składające się na jej tytuł IX dotyczą interwencji w przypadkach pogotowia radiologicznego.

34 Artykuł 54 tejże dyrektywy stanowi:

„Niniejsza dyrektywa ustanawia podstawowe normy bezpieczeństwa dotyczące ochrony zdrowia pracowników oraz ogółu społeczeństwa przeciwko zagrożeniom wywołanym promieniowaniem jonizującym, mając na celu ich jednolite wprowadzenie przez państwa członkowskie. Jeżeli państwo członkowskie zamierza przyjąć dawki graniczne bardziej rygorystyczne niż określone w niniejszej dyrektywie, powiadamia o tym Komisję i państwa członkowskie”.

35 Bezsporne jest, że Republika Austrii nie przekazała takiej informacji Komisji ani innym państwom członkowskim.

Uregulowania krajowe

- 36 Paragraf 364 ust. 2 Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch (austriackiego kodeksu cywilnego, zwanego dalej „ABGB”) stanowi:

„Właściciel nieruchomości może zakazać sąsiadowi powodowania immisji mających źródło na jego nieruchomości poprzez ścieki, dym, gazy, ciepło, zapach, hałas, wstrząsy i tym podobne, w zakresie, w jakim wykraczają one poza przeciętną miarę wynikającą ze stosunków miejscowych i znacznie utrudniają normalne korzystanie z nieruchomości. Bezpośrednie spuszczenie wody jest bezwzględnie niedopuszczalne, chyba że wydane zostało szczególnie zezwolenie”.

- 37 Paragraf 364a ABGB stanowi:

„Jednakże, jeżeli zakłócenie wykraczające ponad tę miarę jest spowodowane przez położone na sąsiednim gruncie kopalnie lub obiekt [...] funkcjonujący w oparciu o zezwolenie administracyjne, posiadacz nieruchomości gruntowej może dochodzić przed sądem jedynie naprawy poniesionych szkód, nawet jeśli szkoda została spowodowana przez okoliczności, które nie podlegały uwzględnieniu w administracyjnym postępowaniu w przedmiocie zezwolenia”.

Postępowanie przed sądem krajowym i jego kontekst

- 38 Land Oberösterreich jest właścicielem nieruchomości przeznaczonych na cele rolnicze i gospodarstwa doświadczałne, na których założono szkołę rolniczą. Grunty te są położone w Austrii w odległości około 60 km od elektrowni jądrowej Temelín, która to elektrownia znajduje się na terytorium Czech w odległości 50 km od granicy austriackiej.

- 39 Owa elektrownia jest eksploatowana przez ČEZ, przedsiębiorstwo świadczące usługi w zakresie dostaw energii, będące spółką akcyjną prawa czeskiego należąca w przeważającej części do skarbu państwa.
- 40 W 1985 r. władze czeskie wydały zgodę na budowę i funkcjonowanie elektrowni jądrowej w Temelinie, którą uruchomiono próbnie w dniu 9 października 2000 r.
- 41 W 2001 r. Land Oberösterreich i inni właściciele prywatni wystąpili do Landesgericht Linz (sąd krajowy w Linz) na podstawie § 364 ust. 2 ABGB z powództwami o nakazanie przedsiębiorstwu ČEZ zaniechania immisji lub wyeliminowania ryzyka immisji związanego z promieniowaniem jonizującym, które może być emitowane przez tę elektrownię.
- 42 Zdaniem Land Oberösterreich promieniowanie radioaktywne generowane w związku z normalnym funkcjonowaniem tej elektrowni jądrowej lub w każdym razie ryzyko skażenia związane z jej eksploatacją i z ewentualnymi awariami mogą trwale zaszkodzić normalnemu korzystaniu z gruntów do niego należących. Przesłanki powództwa o zaniechanie immisji, mającego w niniejszym przypadku charakter prewencyjny, są zatem spełnione.
- 43 Elektrownia ta stanowiła ponadto przedmiot negocjacji pomiędzy Republiką Austrii a Republiką Czeską. Protokół dotyczący tych negocjacji został podpisany w Melk (Austria) w dniu 12 grudnia 2000 r. W dniu 29 listopada 2001 r. oba te państwa przyjęły dokument zatytułowany „Konkluzje z procesu Melk i jego dalszy ciąg”, do którego nawiązuje w szczególności wspólna deklaracja Republiki Czeskiej i Republiki Austrii dotycząca ich dwustronnego porozumienia w sprawie elektrowni jądrowej Temelín, załączona do aktu końcowego traktatu dotyczącego przystąpienia do Unii Europejskiej dziesięciu nowych państw członkowskich, w tym Republiki Czeskiej, podpisanego

w Atenach w dniu 16 kwietnia 2003 r. (Dz.U. L 236, s. 17). W rzeczonyj deklaracji te dwa państwa członkowskie zapewniają, że będą wypełniać dwustronne zobowiązania wynikające z omawianych konkluzji.

44 Od roku 2003 elektrownia jądrowa w Temelínie działa z pełną mocą.

45 Jak wynika z komunikatu Komisji do Rady i Parlamentu Europejskiego z dnia 6 listopada 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa jądrowego w Unii Europejskiej [COM (2002) 605 wersja ostateczna], w ramach negocjacji, które doprowadziły w 2004 r. do przystąpienia do Unii Europejskiej dziesięciu nowych państw członkowskich, zagadnienia związane z bezpieczeństwem jądrowym elektrowni należących do państw kandydujących były przedmiotem szczególnej uwagi po przyjęciu przez Radę Europejską, która zebrała się w Kolonii w dniach 3 i 4 czerwca 1999 r., uchwał wzywających Komisję do zapewnienia stosowania wysokich standardów bezpieczeństwa w Europie Środkowej i Wschodniej. Przeprowadzona w konsekwencji ocena doprowadziła bądź do zamknięcia reaktorów jądrowych, bądź do wydania zaleceń zmierzających do ich modernizacji w celu zapewnienia poziomu bezpieczeństwa porównywalnego z poziomem bezpieczeństwa istniejącym w Unii Europejskiej w odniesieniu do podobnych reaktorów. Skuteczne wdrożenie tychże zaleceń było nadzorowane przez Komisję i Radę [zob. w szczególności pkt 4 wstępu do omawianego komunikatu i jego pkt 1.1 lit. b) i 3.2].

46 Równoległe z procesem Melk, w którym Komisja odegrała aktywną rolę, by ułatwić dialog pomiędzy władzami czeskimi i austriackimi, bezpieczeństwo elektrowni jądrowej w Temelínie zostało poddane ocenie Komisji i Rady w tym samym zakresie, co inne obiekty jądrowe państw kandydujących, a wyniki tego badania wykazały, że elektrownia ta prezentowała zadowalający poziom bezpieczeństwa jądrowego pod warunkiem wdrożenia proponowanych zaleceń [zob. pkt 1.1 lit. b) omawianego komunikatu].

47 Ponadto, jak wynika z pkt 5.3.2 komunikatu Komisji w sprawie podsumowania działań przeprowadzonych w latach 2004 i 2005 w związku z realizacją postanowień tytułu II, rozdziałów 3–10 traktatu Euratom [COM(2006) 395 wersja ostateczna], od momentu przystąpienia Republiki Czeskiej do Unii Europejskiej w Temelínie przeprowadzono w latach 2004–2005 kontrole na podstawie art. 35 EWEA.

48 W dniu 24 listopada 2005 r. Komisja wydała opinię dotyczącą planu unieszkodliwiania odpadów radioaktywnych opracowanego w związku ze zmianami na terenie elektrowni jądrowej Temelín położonej w Republice Czeskiej, przedłożonego zgodnie z art. 37 traktatu Euratom (Dz.U. C 293, s. 40). W omawianej opinii Komisja stwierdziła między innymi, że „wdrożenie planu unieszkodliwiania wszelkiego rodzaju odpadów radioaktywnych, opracowanego w związku ze zmianami na terenie elektrowni jądrowej Temelín [...], powstałych zarówno podczas normalnej eksploatacji, jak i w następstwie awarii o charakterze i skali przewidzianych w danych ogólnych, nie powinno spowodować promieniotwórczego skażenia wody, gleby lub powietrza innego państwa członkowskiego, które stanowiłoby istotne zagrożenie dla zdrowia ludzkiego”.

49 W dniu 3 listopada 2006 r. dwa reaktory elektrowni Temelín zostały poddane kontroli oraz wydano ostateczną deklarację w sprawie ich zgodności z obowiązującymi przepisami.

Pytania prejudycjalne

50 Landesgericht Linz wskazuje, że zgodnie z wcześniejszym orzecznictwem § 364a ABGB, który wyłącza możliwość wnoszenia powództw o zaniechanie immisji związanych z istnieniem obiektów funkcjonujących w oparciu o zezwolenie administracyjne, miał zastosowanie również w odniesieniu do obiektów, na które władze zagraniczne wydały zezwolenie w przypadku, gdy okazało się, że dana immisja jest dozwolona przez prawo międzynarodowe i że warunki wydania zezwolenia mające zastosowanie w państwie pochodzenia są zasadniczo równoważne z wymogami obowiązującymi w Austrii.

51 W wyroku z dnia 4 kwietnia 2006 r. Oberster Gerichtshof (sąd najwyższy) orzekł jednak, że tylko zezwolenia wydane przez władze austriackie są objęte zakresem stosowania omawianego § 364a. Przepis ten opiera się bowiem wyłącznie na rozważeniu różnych interesów wewnętrznych i nic nie uzasadnia nałożenia przez prawodawcę austriackiego ograniczeń prawa własności w odniesieniu do położonych w Austrii nieruchomości, na które oddziałują immisje, wyłącznie w interesie ochrony zagranicznej gospodarki oraz zagranicznego interesu publicznego.

52 Zdaniem Landesgericht Linz wykładnia dokonana przez Oberster Gerichtshof może naruszać prawo wspólnotowe w zakresie, w jakim wprowadza różnicę w traktowaniu między obiektami posiadającymi zezwolenie wydane przez władze austriackie a obiektami, które posiadają zezwolenie udzielone przez władze innego państwa członkowskiego.

53 Uwzględniając okoliczność, iż ani traktaty WE i EWEA, ani oparte na nich prawo wtórne nie zawierają przepisów dotyczących wydawania zezwoleń na elektrownie jądrowe i uznawania takich zezwoleń w państwach członkowskich innych niż państwa, które te zezwolenia wydały, sąd krajowy zastanawia się, czy wskazana różnica w traktowaniu narusza art. 10 WE, 12 WE, 28 WE lub 43 WE.

54 W tych okolicznościach Landesgericht Linz postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) a) Czy środek o skutku równoważnym w rozumieniu art. 28 WE ma miejsce wówczas, gdy przedsiębiorstwo, które w danym państwie członkowskim prowadzi działalność w zakresie elektrowni jądrowej w zgodności z porządkiem

prawnym tego państwa i mającymi zastosowanie przepisami prawa wspólnotowego i trudni się w związku z tym produkcją prądu, który dostarcza do różnych państw członkowskich, zostanie na mocy wyroku nakazującego zaniechanie ze względu na możliwe immisje pochodzące z tej elektrowni, wydanego przez sąd sąsiedniego państwa członkowskiego — wykonalnego we wszystkich państwach członkowskich na podstawie [rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. 2001, L 12, s. 1)] — zobowiązane do adaptacji obiektu zgodnie z przepisami technicznymi innego państwa lub nawet — w przypadku niemożności zastosowania działań adaptacyjnych ze względu na złożoność całego obiektu — do wstrzymania działalności obiektu, a sąd ten nie może uwzględnić istniejącego zezwolenia na działalność elektrowni wydanego przez państwo członkowskie jej położenia ze względu na wykładnię krajowych przepisów prawnych przez sąd najwyższy, chociaż w ramach analogicznego powództwa o zaniechanie uwzględniłby krajowe zezwolenie na obiekt, w związku z czym wyrok nakazujący zaniechanie nie zostałby wydany w przypadku obiektu, na który zostało wydane zezwolenie krajowe?

- b) Czy ustanowione w traktacie WE względy uzasadniające należy interpretować w ten sposób, że dokonane zgodnie z prawem państwa członkowskiego rozróżnienie na krajowe i zagraniczne zezwolenia na obiekt jest niedopuszczalne w każdym razie w zakresie twierdzenia, że ochronie podlega jedynie narodowa gospodarka krajowa, a nie zagraniczna, albowiem stanowi to względem czysto gospodarczy, który nie jest uznany za chroniony w ramach swobód podstawowych?
- c) Czy ustanowione w traktacie WE względy uzasadniające i związaną z nimi zasadę proporcjonalności należy interpretować w ten sposób, że dokonane zgodnie z prawem państwa członkowskiego generalne rozróżnienie na krajowe i zagraniczne zezwolenia na obiekt jest w każdym razie niedopuszczalne, ponieważ ocena działalności obiektu, na który udzielono zezwolenia w państwie jego położenia, musi zostać dokonana przez sąd krajowy innego państwa członkowskiego w konkretnym przypadku, na podstawie rzeczywistego — związanego z działalnością obiektu — ryzyka dla porządku publicznego, bezpieczeństwa, zdrowia lub innych nadrzędnych względów interesu ogólnego?

- d) Czy w związku z podlegającą analizie w ramach względów uzasadniających zasadą proporcjonalności sądy państwa członkowskiego powinny traktować zezwolenie na działalność obiektu wydane w państwie członkowskim położenia obiektu w taki sam sposób jak krajowe zezwolenie na obiekt w każdym razie wówczas, gdy zezwolenie na obiekt wydane w państwie członkowskim położenia obiektu jest pod względem prawnym zasadniczo równoważne z krajowym zezwoleniem na obiekt?
- e) Czy przy analizie poprzednich pytań ma znaczenie okoliczność, że obiekt, na który udzielono zezwolenia w państwie członkowskim jego położenia, jest elektrownią jądrową, gdy w innym państwie członkowskim, w którym rozpatrywane jest powództwo o zaniechanie w przedmiocie zagrażających imisji pochodzących z elektrowni jądrowej, użytkowanie tego rodzaju obiektów jest per se niedozwolone, chociaż użytkowane tam są inne obiekty wykorzystujące technologię jądrową?
- f) Czy w przypadku naruszenia art. 28 WE poprzez wskazaną w pytaniu 1 a) wykładnię prawa krajowego sądy państwa członkowskiego rozpatrujące odpowiednie powództwo o zaniechanie są zobowiązane do dokonywania wykładni prawa krajowego zgodnej z prawem wspólnotowym w ten sposób, że w ramach sformułowania »obekt, na który władze udzieliły zezwolenia« mogą zostać uwzględnione zarówno krajowe, jak i zagraniczne zezwolenia na działalność obiektu wydane przez władze w innych państwach członkowskich UE?
- 2) a) Czy pozostaje w zgodności z ustanowionym w art. 43 WE zakazem ograniczeń swobody przedsiębiorczości obywateli jednego państwa członkowskiego na terytorium innego państwa członkowskiego okoliczność, że przedsiębiorstwo, które w danym państwie członkowskim prowadzi działalność w zakresie elektrowni jądrowej w zgodności z porządkiem prawnym tego państwa i mającymi zastosowanie przepisami prawa wspólnotowego, zostanie na mocy wyroku nakazującego zaniechanie ze względu na możliwe imisje pochodzące z tej elektrowni, wydanego przez sąd sąsiedniego państwa członkowskiego —

wykonalnego we wszystkich państwach członkowskich na podstawie [rozporządzenia nr 44/2001] — zobowiązane do adaptacji obiektu zgodnie z przepisami technicznymi innego państwa lub nawet — w przypadku niemożności zastosowania działań adaptacyjnych ze względu na złożoność całego obiektu — do wstrzymania działalności obiektu, a sąd ten nie może uwzględnić istniejącego zezwolenia na działalność elektrowni wydanego przez państwo członkowskie jej położenia ze względu na wykładnię krajowych przepisów prawnych przez sąd najwyższy, chociaż w ramach analogicznego powództwa o zaniechanie uwzględniłby krajowe zezwolenie na obiekt, w związku z czym wyrok nakazujący zaniechanie nie zostałby wydany w przypadku obiektu, na który zostało wydane zezwolenie krajowe?

- b) Czy względy uzasadniające ograniczenie swobody przedsiębiorczości należy interpretować w ten sposób, że dokonane zgodnie z prawem państwa członkowskiego rozróżnienie na krajowe i zagraniczne zezwolenia na obiekt jest niedopuszczalne w każdym razie w zakresie twierdzenia, że ochronie podlega jedynie narodowa gospodarka krajowa, a nie zagraniczna, albowiem stanowi to wzgląd czysto gospodarczy, który nie jest uznany za chroniony w ramach swobód podstawowych?
- c) Czy ustanowione w traktacie WE względy uzasadniające ograniczenie swobody przedsiębiorczości i w szczególności zasadę proporcjonalności należy interpretować w ten sposób, że dokonane zgodnie z prawem państwa członkowskiego generalne rozróżnienie na krajowe i zagraniczne zezwolenia na obiekt jest niedopuszczalne, ponieważ ocena działalności obiektu, na który udzielono zezwolenia w państwie jego położenia, musi zostać dokonana przez sąd krajowy innego państwa członkowskiego w konkretnym przypadku, na podstawie rzeczywistego — związanego z działalnością obiektu — ryzyka dla porządku publicznego, bezpieczeństwa, zdrowia lub innych nadrzędnych względów interesu ogólnego?
- d) Czy w związku z zasadą proporcjonalności podlegającą analizie w ramach względów uzasadniających ograniczenie swobody przedsiębiorczości sądy państwa członkowskiego powinny traktować zezwolenie na działalność

obiekty wydane w państwie członkowskim położenia obiektu w taki sam sposób jak krajowe zezwolenie na obiekt w każdym razie wówczas, gdy zezwolenie na obiekt wydane w państwie członkowskim położenia obiektu jest pod względem prawnym zasadniczo równoważne z krajowym zezwoleniem na obiekt?

- e) Czy przy analizie poprzednich pytań, również pod kątem swobody przedsiębiorczości, ma znaczenie okoliczność, że obiekt, na który udzielono zezwolenia w państwie członkowskim jego położenia, jest elektrownią jądrową, gdy w innym państwie członkowskim, w którym rozpatrywane jest powództwo o zaniechanie dotyczące tej elektrowni jądrowej, użytkowanie tego rodzaju obiektów jest per se niedozwolone, chociaż użytkowane tam są inne obiekty wykorzystujące technologię jądrową?

- f) Czy w przypadku naruszenia art. 43 WE poprzez wskazaną w pytaniu 2 a) wykładnię prawa krajowego sądy państwa członkowskiego rozpatrujące odpowiednie powództwo o zaniechanie są zobowiązane do dokonywania wykładni prawa krajowego zgodnej z prawem wspólnotowym w ten sposób, że w ramach sformułowania »obekt, na który władze udzieliły zezwolenia« mogą zostać uwzględnione zarówno krajowe, jak i zagraniczne zezwolenia na działalność obiektu wydane przez władze w innych państwach członkowskich UE?

- 3) a) Czy zabroniona na podstawie art. 12 WE pośrednia dyskryminacja ze względu na przynależność państwową ma miejsce wówczas, gdy sądy danego państwa członkowskiego uwzględniają zezwolenia na obiekty wydane przez krajowe władze w ramach dotyczącego tych obiektów prywatnego powództwa o zaniechanie, w związku z czym roszczenia o zaniechanie lub dokonanie adaptacji obiektu są wykluczone, gdy jednocześnie, w ramach tego rodzaju powództw o zaniechanie, sądy te nie uwzględniają zezwoleń na obiekty położone w innych państwach członkowskich, wydanych przez władze tych innych państw członkowskich?

- b) Czy tego rodzaju dyskryminacja jest objęta zakresem stosowania traktatu, ponieważ odnosi się do prawnych warunków podejmowania działalności w UE przez przedsiębiorstwa, które użytkują wskazane obiekty, oraz do prawnych warunków, na jakich przedsiębiorstwa te wytwarzają prąd i dostarczają go do innych państw członkowskich UE, i w związku z tym jest ona przynajmniej pośrednio związana z realizacją swobód podstawowych?
- c) Czy tego rodzaju dyskryminacja może zostać uzasadniona ze względów merytorycznych, jeżeli dane sądy państw członkowskich nie podejmą badania konkretnego stanu faktycznego leżącego u podstaw zezwolenia na obiekt wydanego w państwie członkowskim położenia obiektu? Czy uwzględnienie zezwolenia wydanego w państwie członkowskim położenia obiektu przez sądy innego państwa członkowskiego nie byłoby zgodne z zasadą proporcjonalności, przynajmniej pod warunkiem że byłoby ono pod względem prawnym zasadniczo równoważne z krajowym zezwoleniem na obiekt?
- d) Czy w przypadku naruszenia art. 12 WE poprzez wskazaną w pytaniu 3 a) wykładnię prawa krajowego sądy państwa członkowskiego rozpatrujące odpowiednio powództwo o zaniechanie są zobowiązane do dokonywania wykładni prawa krajowego zgodnej z prawem wspólnotowym w ten sposób, że w ramach sformułowania »obekt, na który władze udzieliły zezwolenia« mogą zostać uwzględnione zarówno krajowe, jak i zagraniczne zezwolenia na działalność obiektu wydane przez władze w innych państwach członkowskich UE?
- 4) a) Czy ustanowiona w art. 10 WE zasada lojalnej współpracy w zakresie stosowania prawa wspólnotowego obowiązuje również w stosunku państw członkowskich między sobą?

- b) Czy z zasady lojalnej współpracy wynika, że państwa członkowskie nie mają prawa wzajemnie utrudniać ani uniemożliwiać wykonywania czynności związanych z władztwem publicznym i czy ma to zastosowanie w szczególności w przypadku ich decyzji dotyczących planowania, budowy i użytkowania na ich terytorium obiektów wykorzystujących technologię jądrową?
- c) Czy w przypadku naruszenia art. 10 WE poprzez wskazaną w pytaniu 4 a) wykładnię prawa krajowego sądy państwa członkowskiego rozpatrujące odpowiednie powództwo o zaniechanie są zobowiązane do dokonywania wykładni prawa krajowego zgodnej z prawem wspólnotowym w ten sposób, że w ramach sformułowania »obiekt, na który władze udzieliły zezwolenia« mogą zostać uwzględnione zarówno krajowe, jak i zagraniczne zezwolenia na działalność obiektu wydane przez władze w innych państwach członkowskich UE?”

Uwagi wstępne

55 Zdaniem rządu austriackiego sąd krajowy ukazał niedoskonały obraz § 364a ABGB. Z orzecnictwa wynika bowiem, że zezwolenia udzielone w Austrii są również wyłączone z zakresu stosowania tego przepisu, w przypadku gdy zostały wydane w wyniku postępowania, które nie przyznaje posiadaczowi sąsiedniej nieruchomości statusu strony, lub w przypadku występowania zakłóceń lub poważnych zagrożeń dla życia lub zdrowia. Tak więc nie istnieje różnica w traktowaniu opisana przez sąd krajowy.

56 Land Oberösterreich podnosi, że — wbrew temu, co wynika z postanowienia odsyłającego — pojęcie „obiekt funkcjonujący w oparciu o zezwolenie administracyjne” zawarte w § 364a ABGB może być również stosowane do zezwoleń wydawanych przez władze innego państwa. Przypadek taki zachodzi, gdy immisja jest dozwolona przez prawo międzynarodowe, gdy warunki wydania zezwolenia, które obowiązują w państwie siedziby, są równoważne z wymogami przewidzianymi w państwie, którego sąd rozpoznaje sprawę, oraz gdy właściciel zagrożonej nieruchomości mógł

uczestniczyć w charakterze strony w postępowaniu o wydanie zezwolenia. Jednak w niniejszej sprawie bezsporne jest, że nie można udzielić zezwolenia na elektrownię jądrową na podstawie prawa austriackiego, że zezwolenie wydane dla ČEZ nie odpowiada ani normom technicznym, ani obecnie obowiązującym wymogom proceduralnym i że Land Oberösterreich nie mógł wziąć udziału w danym postępowaniu o wydanie zezwolenia.

57 Należy jednak przypomnieć w tym względzie, że do Trybunału nie należy orzekanie w przedmiocie wykładni przepisów krajowych, gdyż taka wykładnia należy do wyłącznej właściwości sądów krajowych. Trybunał powinien także — w przypadku, gdy sąd krajowy zwrócił się do niego z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym — trzymać się wykładni prawa krajowego, która została mu przedstawiona przez ten sąd (zob. podobnie w szczególności wyrok z dnia 2 października 2008 r. w sprawie C-360/06 Heinrich Bauer Verlag, Zb.Orz. s. I-7333, pkt 15 i przytoczone tam orzecznictwo).

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

Rozważania wstępne

58 Jak wynika z samego brzmienia pytań prejudycjalnych, sąd krajowy formułuje je, opierając się na założeniu, że orzeczenie, które ewentualnie musiałby wydać w celu zobowiązania ČEZ do dostosowania elektrowni jądrowej Temelín, a nawet do zakończenia jej eksploatacji w przypadku niemożności wprowadzenia wymaganych modyfikacji, będzie skuteczne w każdym państwie członkowskim na równi z orzeczeniami wydanymi zgodnie z przepisami rozporządzenia nr 44/2001.

59 Rząd czeski podnosi w swoich uwagach dwa zastrzeżenia co do tego założenia.

60 Po pierwsze, kwestionuje samą możliwość zastosowania przepisów rozporządzenia nr 44/2001 w odniesieniu do rozważanego orzeczenia sądowego. Artykuł 66 ust. 1 tego rozporządzenia wyłącza bowiem co do zasady możliwość takiego zastosowania w przypadku, gdy powództwa — podobnie jak dana skarga do sądu krajowego — zostały wniesione przed wejściem w życie tego rozporządzenia. Ponadto żaden z dwóch wyjątków przewidzianych w tym zakresie w art. 66 ust. 2 nie może być zastosowany w niniejszym przypadku. Z jednej strony bowiem skarga w postępowaniu przed sądem krajowym nie została wniesiona po wejściu w życie pomiędzy dwoma omawianymi państwami Konwencji z dnia 27 września 1968 r. o jurysdykcji i wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. 1972, L 299, s. 32), ponieważ Republika Czeska nie była jej stroną w chwili wniesienia tej skargi. Z drugiej strony jurysdykcja sądów austriackich nie wynika w niniejszym przypadku z przepisów o jurysdykcji, zgodnych z przepisami zawartymi w rozdziale II tego rozporządzenia, lecz z czysto wewnętrznego przepisu o jurysdykcji opartego na miejscu zamieszkania skarżącego w postępowaniu przed sądem krajowym.

61 Po drugie, rząd czeski utrzymuje, że nawet jeśli przepisy rozporządzenia nr 44/2001 mają zastosowanie, art. 34 pkt 1 tego rozporządzenia, który stanowi, że orzeczenia nie uznaje się, jeżeli takie uznanie byłoby oczywiście sprzeczne z porządkiem publicznym państwa członkowskiego, w którym wystąpiono o uznanie, ma w danym przypadku zastosowanie przed sądami czeskimi.

62 Uwzględniając odpowiedź na pytania zadane przez sąd krajowy, która zostanie poniżej przedstawiona, nie zachodzi jednakże potrzeba orzekania w przedmiocie zastrzeżeń sformułowanych przez rząd czeski ani, bardziej ogólnie, w przedmiocie wykładni przepisów rozporządzenia nr 44/2001.

W przedmiocie dopuszczalności pytań prejudycjalnych

- 63 Land Oberösterreich podnosi, że pytania prejudycjalne są niedopuszczalne z dwóch względów.
- 64 Po pierwsze, nadmierna długość omawianych pytań, jak i okoliczność, że przytoczono w nich wiele argumentów i okoliczności faktycznych, uniemożliwia udzielenie na nie jasnych odpowiedzi.
- 65 W tym względzie Trybunał stwierdza jednak, iż okoliczności faktyczne i prawne, zawarte zarówno w uzasadnieniu postanowienia odsyłającego, jak i w pytaniach prejudycjalnych, pozwalają mu na wykonywanie przysługującej mu jurysdykcji.
- 66 Po drugie, Land Oberösterreich utrzymuje, że nie istnieje wystarczający związek pomiędzy sytuacją będącą przedmiotem postępowania przed sądem krajowym a prawem wspólnotowym, wobec czego pytania prejudycjalne mają sztuczny lub hipotetyczny charakter.
- 67 Należy podkreślić w tym względzie, że kwestia, czy dana sytuacja — taka jak sytuacja będąca przedmiotem postępowania przed sądem krajowym — jest objęta zakresem stosowania przepisów wspólnotowych wskazanych przez sąd krajowy, stanowi zasadniczą kwestię związaną z ich wykładnią, wobec czego ewentualne wątpliwości mogące pojawiać się w tym zakresie nie są w stanie wpłynąć na dopuszczalność pytań prejudycjalnych.
- 68 Z powyższych rozważań wynika, że wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym jest dopuszczalny.

W przedmiocie określenia przepisów wspólnotowych wymagających wykładni

- 69 Sąd krajowy przedstawia w postanowieniu swoje wątpliwości co do zgodności § 364a ABGB z prawem wspólnotowym, zważywszy na różnicę w traktowaniu, jaką wprowadza ten przepis pomiędzy przedsiębiorstwami posiadającymi obiekt funkcjonujący w oparciu o zezwolenie administracyjne wydane w Austrii, przeciwko którym posiadacze sąsiednich nieruchomości nie wnieśli powództwa o zaniechanie immisji, mającego w niniejszym przypadku charakter prewencyjny, z jednej strony, a przedsiębiorstwem, które — tak jak ČEZ — posiada obiekt, w danym przypadku elektrownię jądrową, funkcjonujący w oparciu o zezwolenie wydane przez właściwe władze innego państwa członkowskiego i przeciwko któremu wytoczono takie powództwo negatywne, z drugiej strony.
- 70 W tym względzie sąd krajowy wskazał konkretnie cztery przepisy traktatu WE, które, jego zdaniem, mogą stać na przeszkodzie istnieniu takiej różnicy w traktowaniu, a mianowicie kolejno art. 10 WE, 12 WE, 28 WE i 43 WE.

Uwagi przedstawione Trybunałowi

- 71 ČEZ, rządy: czeski, francuski i polski, jak i Komisja — bez uszczerbku dla stanowisk, jakie ponadto popierają w odniesieniu do czterech wyżej wymienionych artykułów traktatu WE — podnoszą, że różne przepisy traktatu EWEA i rozporządzeń wydanych na jego podstawie mają znaczenie w świetle problematyki podniesionej przez sąd krajowy.
- 72 Twierdząc, że różnica w traktowaniu będąca przedmiotem postępowania przed sądem krajowym jest zakazana na podstawie art. 12 WE, Komisja podnosi w tym zakresie w szczególności, że zakaz dyskryminacji ze względu na przynależność państwową, któremu poświęcony został ten artykuł, stanowi ogólną zasadę mającą również zastosowanie w ramach traktatu EWEA lub przynajmniej, że fakt, iż mamy do czynienia z przedsiębiorstwem objętym traktatem EWEA, przemawia za zastosowaniem art. 12 WE do tegoż przedsiębiorstwa. Artykuły 30–32 EWEA i dyrektywa 96/29, jak

i art. 37 EWEA wskazują w szczególności, że sytuacja będąca przedmiotem postępowania przed sądem krajowym jest objęta zakresem traktatu EWEA.

73 Podczas rozprawy Komisja w szczególności wyjaśniła w tym względzie, że jeżeli państwo członkowskie wyłącza możliwość uwzględnienia prewencyjnego powództwa o zaniechanie immisji w przypadku, gdy działalność będąca źródłem zakłóceń jest wykonywana na podstawie zezwolenia administracyjnego, owo państwo członkowskie nie może zezwolić na wytoczenie takiego powództwa w przypadku, gdy dana działalność jest działalnością elektrowni jądrowej położonej w innym państwie członkowskim, w którym działa ona na podstawie zezwolenia administracyjnego. Zdaniem Komisji taka różnica w traktowaniu nie jest bowiem uzasadniona, zwłaszcza dlatego, że istnienie takiego zezwolenia wskazuje, na podstawie prawa opartego na traktacie EWEA, że przestrzeganie wartości granicznych, dopuszczalnych przy ekspozycji na promieniowanie jonizujące w przypadku normalnej eksploatacji, zostało dogłębnie zbadane i podlega ciągłym kontrolom.

74 Zdaniem rządu czeskiego art. 30–39 EWEA, jak i art. 7, 8 i 14 Konwencji bezpieczeństwa jądrowego mają zastosowanie w sprawie zawisłej przed sądem krajowym. Zbadanie przez sądy austriackie zezwolenia wydanego na eksploatację elektrowni jądrowej Temelín przez radę bezpieczeństwa jądrowego, czeski organ krajowy wyznaczony zgodnie z art. 8 tej konwencji, narusza wyżej wymienione przepisy, w szczególności uprawnienia przysługujące temu organowi władzy krajowej, a tym samym art. 192 EWEA. Z wszystkich wymienionych przepisów wynika w szczególności obowiązek wzajemnego zaufania między państwami członkowskimi w zakresie wydawanych zezwoleń i przeprowadzanych przez nie kontroli.

75 W trakcie rozprawy ČEZ podniosła, że okoliczność, iż sąd austriacki dokonuje oceny w przedmiocie zezwolenia administracyjnego wydanego przez właściwe władze czeskie lub w zakresie bezpieczeństwa elektrowni jądrowej Temelín, oznacza, że wkracza on w kompetencje Republiki Czeskiej uznane w Konwencji bezpieczeństwa jądrowego i narusza tę konwencję, jak i zasadę lojalności zawartą w art. 192 EWEA.

- 76 Rząd polski uważa, że art. 30–39 EWEA, dyrektywa 96/29, a w szczególności jej art. 4 ust. 1 lit. a), art. 13, 44 i 45, jak również Konwencja bezpieczeństwa jądrowego, zwłaszcza jej art. 7, 14 i 15, wyznaczają minimalne zharmonizowane standardy w zakresie dawek granicznych promieniowania jonizującego, których musi przestrzegać każda elektrownia jądrowa, aby mogła uzyskać zezwolenie na eksploatację. Omawiane przepisy przewidują również regularne przeprowadzanie ocen bezpieczeństwa oraz weryfikacji polegających na dokonywaniu analiz, nadzoru, badań i kontroli, a także umożliwiają zarówno Komisji, dzięki kontrolom na miejscu i informacjom, jakie należy jej przekazywać, jak i sąsiadującym ze sobą państwom członkowskim, dzięki konsultacjom pomiędzy stronami oraz udostępnianiu informacji, przeprowadzanie oceny działalności elektrowni jądrowych. W tych okolicznościach sąd krajowy powinien ograniczyć się do sprawdzenia, czy ČEZ posiada zezwolenie dotyczące elektrowni jądrowej Temelín, gdyż w przeciwnym razie doszłoby do naruszenia art. 192 EWEA.
- 77 Rząd francuski, który przystąpił do postępowania w charakterze interwenienta na etapie procedury ustnej, twierdzi, że w ramach niniejszej sprawy należało uwzględnić art. 30–32 EWEA, 33 EWEA, 35 EWEA, 37 EWEA i 38 EWEA, które winno się interpretować w świetle orzecznictwa Trybunału, jak również dyrektywę 96/29, których celem jest w szczególności określenie ram pozwalających na ochronę ludności przed zagrożeniami związanymi z obiektami jądrowymi.
- 78 Rząd francuski podkreśla ponadto, że przez cały proces akcesji Republiki Czeskiej do Unii Europejskiej warunki funkcjonowania elektrowni jądrowej Temelín były przedmiotem dokładnej kontroli ze strony Komisji, a jej wyniki nie podały w wątpliwość działania tejże elektrowni. Wymienia on również weryfikacje przeprowadzone przez Komisję oraz wydaną przez nią pozytywną opinię, wymienione w pkt 47 i 48 niniejszego wyroku.
- 79 Zdaniem rządu francuskiego wyznaczone w ten sposób przez traktat EWEA ramy stoją na przeszkodzie temu, aby sądy państwa członkowskiego mogły nakazać operatorowi elektrowni jądrowej eksploatowanej w innym państwie członkowskim, zgodnie z wymogami zawartymi w przepisach dotyczących tychże ram, dostosowanie tej elektrowni lub zakończenie działalności.

80 Ponadto rządy francuski i polski wskazały podczas rozprawy, że dzielają prezentowany przez Komisję punkt widzenia, że zasada niedyskryminacji ze względu na przynależność państwową zawarta w art. 12 WE stanowi ogólną zasadę, która znajduje również zastosowanie w ramach traktatu EWEA. Zdaniem tych rządów taka zasada została w niniejszym przypadku naruszona z uwagi na wynikającą z § 364a ABGB różnicę w traktowaniu elektrowni jądrowych posiadających zezwolenie wydane w państwie członkowskim innym niż Republika Austrii z poszanowaniem norm będących przedmiotem minimalnej harmonizacji wspólnotowej.

Ocena Trybunału

81 Okoliczność, że sąd krajowy powołał się formalnie w pytaniu prejudycjalnym na określone przepisy prawa wspólnotowego, nie stoi na przeszkodzie temu, by Trybunał podał do wiadomości tego sądu wszelkie elementy wykładni, jakie mogą być mu pomocne w rozstrzygnięciu rozpatrywanego przezeń sporu, niezależnie od tego, czy sąd krajowy odwołał się do nich w treści pytania (zob. w szczególności wyroki: z dnia 15 września 2005 r. w sprawie C-258/04 Ioannidis, Zb.Orz. s. I-8275, pkt 20 i przytoczone tam orzecznictwo; z dnia 21 lutego 2006 r. w sprawie C-152/03 Ritter-Coulais, Zb.Orz. s. I-1711, pkt 29 i przytoczone tam orzecznictwo). W tym względzie do Trybunału należy wyprowadzenie z całości informacji przedstawionych przez sąd krajowy, a w szczególności z uzasadnienia postanowienia odsyłającego, elementów prawa wspólnotowego, które wymagają wykładni w świetle przedmiotu sporu (zob. w szczególności wyrok z dnia 20 marca 1986 r. w sprawie 35/85 Tissier, Rec. s. 1207, pkt 9).

82 W niniejszej sprawie należy zaznaczyć na wstępie, że postępowanie przed sądem krajowym dotyczy w istocie zagadnienia, czy działalność przemysłowa polegająca na eksploatacji elektrowni jądrowej może być kontynuowana i jakie są w takim przypadku wymogi techniczne, które można nałożyć na tę elektrownię z uwagi na immisje lub ryzyko immisji, na jakie są podobno narażone nieruchomości położone w innym państwie członkowskim ze względu na ich ewentualną ekspozycję na promieniowanie jonizujące emitowane przez tę elektrownię.

83 Otóż taka działalność przemysłowa jest objęta, z uwagi na sam jej przedmiot oraz w szerokim zakresie, przepisami traktatu EWEA i bezsporne jest, że ów traktat zawiera ponadto zbiór przepisów dotyczących właśnie ochrony ludności i środowiska przed promieniowaniem jonizującym.

84 Ponadto należy podkreślić, że Trybunał posiada, na podstawie art. 234 WE i art. 150 EWEA, uprawnienia o identycznym charakterze w zakresie dokonywania wykładni przepisów traktatów WE i EWEA. Zatem okoliczność, że sąd krajowy formalnie wystąpił do Trybunału zgodnie z art. 234 WE i zwrócił się do niego o dokonanie wykładni przepisów traktatu WE, nie stoi na przeszkodzie temu, aby Trybunał podał do wiadomości tego sądu wszelkie elementy wykładni, jakie mogą być mu pomocne w rozstrzygnięciu rozpatrywanego przezeń sporu, również wówczas, gdy objęte są traktatem EWEA i wynika z nich, że Trybunał orzeka w ramach przysługujących mu zgodnie z art. 150 EWEA uprawnień (zob. podobnie wyrok z dnia 15 stycznia 1986 r. w sprawie 44/84 Hurd, Rec. s. 29, pkt 1 i 14).

85 Należy ponadto przypomnieć, że art. 305 ust. 2 WE wyraźnie stanowi, że przepisy traktatu WE nie stanowią odstępstwa od postanowień traktatu EWEA.

86 W niniejszym przypadku okazuje się, że badanie zasad i konkretnych przepisów zawartych w traktacie EWEA oraz w niektórych aktach wydanych na jego podstawie pozwala, jak zostanie to dalej wyjaśnione, odpowiedzieć na pytania postawione przez sąd krajowy.

W przedmiocie zasady niedyskryminacji ze względu na przynależność państwową w zakresie stosowania traktatu EWEA

W przedmiocie istnienia omawianej zasady

- 87 Należy przypomnieć, że art. 12 WE przywołany w trzecim pytaniu prejudycjalnym zakazuje wszelkiej dyskryminacji ze względu na przynależność państwową w zakresie stosowania traktatu WE.
- 88 Wprawdzie traktat EWEA nie zawiera wyraźnego postanowienia, które byłoby odpowiednikiem omawianego artykułu traktatu WE, jednak — jak Trybunał podkreślił wiele lat temu — zasada zawarta w art. 12 WE należy do „zasad” Wspólnoty i zasada traktowania krajowego stanowi jeden z jej zasadniczych przepisów prawnych (zob. w szczególności wyrok z dnia 21 czerwca 1974 r. w sprawie 2/74 Reyners, Rec. s. 631, pkt 15 i 24).
- 89 Ponadto omawiany art. 12, który zakazuje wszelkiej dyskryminacji ze względu na przynależność państwową, jest jedynie szczególnym wyrazem ogólnej zasady równego traktowania, która z kolei jest jedną z podstawowych zasad prawa wspólnotowego (zob. podobnie w szczególności wyroki: z dnia 8 października 1980 r. w sprawie 810/79 Überschär, Rec. s. 2747, pkt 16; z dnia 19 marca 2002 r. w sprawie C-224/00 Komisja przeciwko Włochom, Rec. s. I-2965, pkt 14).
- 90 Mając na względzie powyższe rozważania, fakt, iż dyskryminacja ze względu na przynależność państwową, zakazana w zakresie stosowania traktatu WE na podstawie art. 12 WE, jest natomiast tolerowana przy stosowaniu traktatu EWEA, jest sprzeczny zarówno z celem, jak i ze spójnością traktatów.

- 91 Należy zatem uznać, że zakaz wszelkiej dyskryminacji ze względu na przynależność państwową przy stosowaniu prawa wspólnotowego, mimo iż stanowi o nim wyraźnie tylko art. 12 WE, stanowi zasadę ogólną, która może być także stosowana w ramach traktatu EWEA.

W przedmiocie istnienia w postępowaniu przed sądem krajowym różnicy w traktowaniu ze względu na przynależność państwową w zakresie stosowania traktatu EWEA

- 92 Po pierwsze, z utrwalonego orzecznictwa wynika, że przepisy dotyczące równego traktowania obywateli danego państwa i obcokrajowców zakazują nie tylko jawnej dyskryminacji opartej na przynależności państwowej lub na siedzibie w przypadku spółek, lecz również wszelkich ukrytych form dyskryminacji, które — poprzez zastosowanie innych kryteriów rozróżnienia — prowadzą faktycznie do tego samego skutku (zob. w szczególności wyrok z dnia 13 lipca 1993 r. w sprawie C-330/91 Comerzbank, Rec. s. I-4017 pkt 14; ww. wyrok w sprawie Komisja przeciwko Włochom, pkt 15).
- 93 W tym zakresie z postanowienia odsyłającego wynika, iż § 364a ABGB stanowi, że zasadniczo nie jest możliwe wniesienie, na podstawie § 364 ust. 2 ABGB, przeciwko przedsiębiorstwu posiadającemu obiekt przemysłowy znajdujący się na terytorium austriackim, funkcjonujący w oparciu o zezwolenie administracyjne wydane przez właściwe władze austriackie, powództwa o zaniechanie immisji pochodzących z tego obiektu lub potencjalnych immisji zagrażających sąsiednim nieruchomościom. W takim przypadku posiadacz sąsiedniej nieruchomości może jedynie wystąpić z powództwem o odszkodowanie z tytułu faktycznie poniesionych szkód wyrządzonych na jego nieruchomości, nawet jeżeli szkoda wynika z okoliczności, które nie zostały uwzględnione podczas postępowania o wydanie zezwolenia administracyjnego.
- 94 Paragraf 364a ABGB nie wprowadza więc żadnego rozróżnienia ze względu na szczególny charakter działalności przemysłowej wykonywanej w obiekcie funkcjonującym w oparciu o takie zezwolenie administracyjne ani ze względu na okoliczności, które uwzględniono w toku postępowania o wydanie zezwolenia.

- 95 Jednakże sąd krajowy wyjaśnia, że przeciwko przedsiębiorstwu, które — podobnie jak ČEZ — posiada obiekt przemysłowy znajdujący się na terytorium innego państwa członkowskiego, w którym władze udzieliły mu wszystkich niezbędnych zezwoleń administracyjnych, może być wniesione powództwo o zaniechanie immisji zgodnie z § 364 ust. 2 ABGB, bez możliwości powoływania się na wyjątek przewidziany w tym zakresie w § 364a ABGB.
- 96 Bezsporne jest natomiast, że przedsiębiorstwa, które eksploatują obiekt znajdujący się w państwie członkowskim innym niż Republika Austrii, są zazwyczaj przedsiębiorstwami mającymi siedzibę w tym innym państwie członkowskim.
- 97 Z powyższego wynika, że różnica w traktowaniu wprowadzona przez § 364 ust. 2 ABGB i § 364a ABGB na niekorzyść obiektów funkcjonujących w oparciu o zezwolenie administracyjne wydane w państwie członkowskim innym niż Republika Austrii wywiera faktycznie ten sam skutek, co różnica w traktowaniu ze względu na przynależność państwową.
- 98 Po drugie, w związku z tym, iż stwierdzono istnienie owej różnicy w traktowaniu ze względu na przynależność państwową, należy ustalić, czy jest ona w danym przypadku objęta zakresem stosowania traktatu EWEA.
- 99 Wprawdzie traktat EWEA nie zawiera w tym względzie tytułu dotyczącego obiektów służących do produkcji energii jądrowej, jednak tytuł II tego traktatu zatytułowany „Postanowienia dotyczące wspierania postępu w energetyce jądrowej” zawiera rozdział III zatytułowany „Ochrona zdrowia i bezpieczeństwo” mający na celu zapewnienie ochrony zdrowia publicznego w sektorze jądrowym (zob. w szczególności wyrok z dnia 29 marca 1990 r. w sprawie C-62/88 Grecja przeciwko Radzie, Rec. s. I-1527, pkt 17).

- 100 Trybunał wielokrotnie orzekał, że postanowienia tegoż rozdziału III powinny być interpretowane szeroko, tak aby zapewnić im skuteczność (zob. w szczególności wyrok z dnia 10 grudnia 2002 r. w sprawie C-29/99 Komisja przeciwko Radzie, Rec. s. I-11221, pkt 78). Stwierdziwszy, że ów rozdział III wykonuje art. 2 lit. b) EWEA, w myśl którego Wspólnota „tworzy jednolite normy bezpieczeństwa mające chronić zdrowie pracowników i ludności oraz zapewnia ich stosowanie”, Trybunał orzekł w szczególności, że oczywiste jest, iż ochrony tej nie można zapewnić bez kontroli nad źródłami szkodliwego promieniowania (zob. ww. wyrok w sprawie Komisja przeciwko Radzie, pkt 76).
- 101 W pkt 72 ww. wyroku w sprawie Komisja przeciwko Radzie Trybunał, do którego zwrócono się o wydanie orzeczenia w przedmiocie zakresu kompetencji wspólnotowych w celu zawarcia Konwencji bezpieczeństwa jądowego, stwierdził, że Wspólnocie przysługują dzielone z państwami członkowskimi kompetencje do podjęcia, zgodnie z art. 15 tej konwencji, odpowiednich kroków celem zapewnienia, aby we wszystkich normalnych stanach eksploatacyjnych narażenie na promieniowanie jonizujące pracowników i ludności spowodowane przez obiekt jądrowy było jak najmniejsze oraz by nikt nie był narażony na dawki promieniowania przekraczające ustalone krajowe dawki graniczne.
- 102 W pkt 82 omawianego wyroku w sprawie Komisja przeciwko Radzie Trybunał przypomniał też, że z jego wcześniejszego orzecznictwa wynika, iż w celu określenia kompetencji Wspólnoty nie należy wprowadzać sztucznego rozróżnienia między ochroną zdrowia ludności a bezpieczeństwem źródeł promieniowania jonizującego. Trybunał wywnioskował z powyższego w szczególności, że Wspólnocie przysługują również w pewnym zakresie kompetencje zewnętrzne w dziedzinach objętych art. 7, 14 i 16–19 Konwencji bezpieczeństwa jądowego, które dotyczą odpowiednio: systemu udzielania zezwoleń na budowę i eksploatację elektrowni jądrowych, oceny i potwierdzenia bezpieczeństwa, przygotowania na wypadek awarii, lokalizacji, projektowania i budowy elektrowni, jak i ich eksploatacji.
- 103 W szczególności jeśli chodzi o art. 7 Konwencji bezpieczeństwa jądowego, Trybunał orzekł, że nawet jeśli prawdą jest, iż traktat EWEA nie przyznaje Wspólnocie kompetencji w zakresie wydawania zezwoleń na budowę lub eksploatację elektrowni jądrowych, to na mocy art. 30–32 EWEA przysługują jej uprawnienia normatywne

pozwalające na stworzenie, w celu zapewnienia ochrony zdrowia i bezpieczeństwa, systemu wydawania zezwoleń, który należy stosować we wszystkich państwach członkowskich. Taki akt prawny stanowi bowiem środek uzupełniający normy podstawowe określone w art. 30 EWEA (ww. wyrok w sprawie Komisja przeciwko Radzie, pkt 88 i 89).

104 Dokonując ponadto wykładni art. 37 będącego postanowieniem, które należy stosować w celu zapobieżenia możliwości promieniotwórczego skażenia wód, gleby lub powietrza w innym państwie członkowskim, Trybunał w szczególności orzekł, że rzeczony artykuł należy interpretować w ten sposób, iż ogólne dane dotyczące planu składowania odpadów radioaktywnych są udostępniane Komisji, zanim właściwy organ danego państwa członkowskiego wyda odnośne zezwolenie. Trybunał stwierdził w tym zakresie doniosłość wytycznych, których Komisja może udzielić, po konsultacji z grupą specjalistów, temu państwu członkowskiemu, oraz wskazał, że owo państwo musi być w stanie poddać je pogłębionej analizie w taki sposób, aby mogło ono uwzględnić sugestie Komisji przed wydaniem zezwolenia (wyroki: z dnia 22 września 1988 r. w sprawie 187/87 Land de Sarre i in., Rec. s. 5013, pkt 12–16; z dnia 12 kwietnia 2005 r. w sprawie C-61/03 Komisja przeciwko Zjednoczonemu Królestwu, Zb.Orz. s. I-2477, pkt 39).

105 Z całości powyższych rozważań wynika, że wydawanie zezwoleń administracyjnych dotyczących budowy i funkcjonowania obiektów jądrowych — w zakresie, w jakim odnoszą się one do ochrony zdrowia i bezpieczeństwa ludności przed zagrożeniami związanymi z promieniowaniem jonizującym — wchodzi w zakres stosowania traktatu EWEA.

106 Skarga w postępowaniu przed sądem krajowym zmierza do określenia, czy skutki spowodowane promieniowaniem jonizującym lub mogące wystąpić w następstwie obecnego lub przyszłego promieniowania jonizującego emitowanego przez elektrownię jądrową Temelín uzasadniają, pomimo faktu wydania zezwoleń dla tej elektrowni, nakazanie przedsiębiorstwu ČEZ dokonania jej modernizacji, a nawet jej zamknięcia, w celu zapobieżenia takim skutkom lub ryzyku, lub w celu ich ograniczenia.

107 Z powyższego wynika, że jeśli chodzi o skargę taką jak skarga w postępowaniu przed sądem krajowym, różnica w traktowaniu, o której mowa w pkt 97 niniejszego wyroku, wchodzi w zakres stosowania traktatu EWEA.

W przedmiocie istnienia uzasadnienia

108 Zgodnie z orzecznictwem Trybunału ustalenie poczynione w pkt 107 niniejszego wyroku nie wystarczy, by stwierdzić, że omawiane przepisy krajowe są niezgodne z zakazem dyskryminacji ze względu na przynależność państwową w zakresie stosowania traktatu EWEA. Należy jeszcze zbadać, czy wyłączenie uwzględnienia — na mocy § 364a ABGB — zezwoleń administracyjnych wydanych dla obiektów jądrowych znajdujących się na terytorium państw członkowskich innych niż Republika Austrii i zastosowanie do nich wyłącznie postanowień § 364 ust. 2 ABGB może być uzasadnione obiektywnymi okolicznościami niezależnymi od przynależności państwowej i czy taka różnica w traktowaniu jest w danym przypadku proporcjonalna do uzasadnionego zamierzonego celu (zob. podobnie w szczególności, w odniesieniu do art. 12 WE, ww. wyrok w sprawie Komisja przeciwko Włochom, pkt 20; wyroki: z dnia 5 czerwca 2008 r. w sprawie C-164/07 Wood, Zb.Orz. s. I-4143, pkt 13; z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie C-524/06 Huber, Zb.Orz. s. I-9705, pkt 75).

109 Po pierwsze, jeśli chodzi o wątpliwość wynikającą z pytań 1 b) i 2 b), wystarczy zauważyć, że wola uwzględnienia przez austriackiego prawodawcę interesów krajowych podmiotów gospodarczych, z wyłączeniem interesów podmiotów gospodarczych mających siedzibę w innych państwach członkowskich, nie może być przyjęta jako uzasadnienie różnicy w traktowaniu wynikającej z przepisów objętych postępowaniem przed sądem krajowym. Podobnie jak nie mogą one uzasadnić istnienia przeszkody w obowiązywaniu podstawowych zasad swobodnego przepływu towarów lub swobodnego świadczenia usług (zob. w szczególności wyroki: z dnia 28 kwietnia 1998 r. w sprawie C-120/95 Decker, Rec. s. I-1831, pkt 39; w sprawie C-158/96 Kohll, Rec. s. I-1931, pkt 41), względy mające czysto ekonomiczny charakter nie mogą uzasadnić istnienia dyskryminacji ze względu na przynależność państwową w zakresie stosowania traktatu EWEA.

- 110 Po drugie, jeśli chodzi o względy, jakie mogą być oparte na ochronie zdrowia lub życia, do których nawiązuje sąd krajowy, lub na ochronie środowiska lub prawa własności, na które powołuje się również Land Oberösterreich, nie wydaje się też, aby mogły one uzasadniać różnicę w traktowaniu — taką jak różnica w traktowaniu będąca przedmiotem postępowania przed sądem krajowym — w zakresie zezwoleń administracyjnych wydanych przez władze austriackie na obiekty przemysłowe położone w Austrii i zezwoleń na elektrownię jądrową położoną w innym państwie członkowskim wydanych przez właściwe władze tego państwa.
- 111 W pierwszej kolejności, należy podkreślić w tym względzie, że — jak wynika z akapitu czwartego preambuły traktatu EWEA — jego sygnatariusze „pragn[ęli] stworzyć warunki bezpieczeństwa niezbędne do eliminacji zagrożeń dla życia i zdrowia ludności”. Artykuł 2 lit. b) EWEA stanowi natomiast, że w celu wykonania swojego zadania Wspólnota, na warunkach przewidzianych w tym traktacie, „tworzy jednolite normy bezpieczeństwa mające chronić zdrowie pracowników i ludności oraz zapewnia ich stosowanie”.
- 112 Takie wymogi wyszczególnione w art. 30–39 EWEA, składające się na rozdział III tytułu II traktatu EWEA zmierzają, jak uprzednio stwierdził Trybunał, do zapewnienia spójnej i skutecznej ochrony zdrowia ludności przed zagrożeniami wynikającymi z promieniowania jonizującego, bez względu na jego źródło oraz bez względu na grupy ludzi narażone na to promieniowanie (wyrok z dnia 4 października 1991 r. w sprawie C-70/88 Parlament przeciwko Radzie, Rec. s. I-4529, pkt 13 i 14).
- 113 Artykuły 30 EWEA i 31 EWEA przewidują w szczególności ustanowienie przez Wspólnotę, po uzyskaniu opinii grupy ekspertów naukowych, norm podstawowych mających chronić zdrowie ludności przed zagrożeniami związanymi z promieniowaniem jonizującym.
- 114 Jak wynika z art. 33 akapit pierwszy EWEA każde państwo członkowskie przyjmuje odpowiednie przepisy ustawowe, wykonawcze lub administracyjne w celu zapewnienia przestrzegania ustanowionych w ten sposób przez Wspólnotę podstawowych norm. Drugi akapit tego samego artykułu upoważnia jednak Komisję do wydawania wszelkich

zaleceń celem zapewnienia harmonizacji przepisów mających zastosowanie w tym zakresie w państwach członkowskich. Jak wyjaśnił Trybunał, takie uprawnienie do wydawania zaleceń może w szczególności być wykonywane w odniesieniu do tych aspektów dotyczących projektowania i budowy, jak również eksploatacji obiektu jądrowego, które pozwalają na zapewnienie poszanowania podstawowych norm. Państwa członkowskie ze swej strony są ponadto zobowiązane do uczestniczenia w opracowywaniu tych zaleceń poprzez dokonywanie notyfikacji określonych w art. 33 akapit trzeci EWEA (ww. wyrok w sprawie Komisja przeciwko Radzie, pkt 105).

- 115 Te normy podstawowe, które powinny w szczególności być podporządkowane zasadzie optymalizacji ochrony (zob. podobnie wyrok z dnia 25 listopada 1992 r. w sprawie C-376/90 Komisja przeciwko Belgii, Rec. s. I-6153, pkt 27) i które były wielokrotnie zmieniane w celu uwzględnienia ewolucji stanu wiedzy naukowej w zakresie ochrony przed promieniowaniem, zostały ustalone w dyrektywie 96/29.
- 116 Jak wynika z pkt 23–34 niniejszego wyroku, dyrektywa 96/29 zawiera także różne postanowienia dotyczące systemu wydawania zezwoleń, nadzoru, inspekcji i interwencji w przypadkach pogotowia radiologicznego, które muszą przyjąć państwa członkowskie w wypadku działalności związanej z narażeniem ludności na promieniowanie jonizujące.
- 117 W drugiej kolejności, należy podkreślić, że część traktatu EWEA poświęcona ochronie zdrowia i życia nie ogranicza się do ustanowienia norm podstawowych, lecz zawiera ponadto obszerny zbiór przepisów dotyczących kontroli przestrzegania tychże norm podstawowych, jak i kontroli napromieniowania powietrza, wód i gleby.
- 118 Postanowienia tytułu II rozdziału III tego traktatu stanowią w istocie zorganizowany zespół przepisów przyznający Komisji dość szerokie uprawnienia w zakresie ochrony ludności i środowiska przed zagrożeniem skażenia jądrowego (zob. ww. wyroki: w sprawie Land de Sarre i in., pkt 11; w sprawie Komisja przeciwko Radzie, pkt 79).

- 119 Taki jest w szczególności cel art. 35–38 EWEA, które — jak Trybunał wcześniej zauważył — przyznają zwłaszcza Komisji znaczne uprawnienia (ww. wyrok w sprawie Komisja przeciwko Zjednoczonemu Królestwu, pkt 35).
- 120 Dlatego właśnie art. 35 EWEA nakłada na państwa członkowskie obowiązek tworzenia instalacji niezbędnych do stałego kontrolowania poziomu napromieniowania powietrza, wód i gleby oraz do kontrolowania przestrzegania podstawowych norm.
- 121 Zgodnie z art. 35 akapit drugi EWEA Komisja ma prawo dostępu do tych instalacji kontrolnych w celu sprawdzania ich działania i sprawności. Artykuł 36 EWEA nakłada ponadto na właściwe władze krajowe obowiązek regularnego przekazywania Komisji informacji dotyczących kontroli określonych w art. 35 EWEA w celu zapewnienia tej instytucji stałych informacji o poziomie promieniotwórczości, na którą narażona jest ludność.
- 122 Jak wynika z pkt 47 niniejszego wyroku, w latach 2004–2005 Komisja przeprowadziła, na podstawie art. 35 EWEA, kontrole w Temelínie.
- 123 Jak zostało przypomniane w pkt 104 niniejszego wyroku, art. 37 EWEA ma na celu zapobieżenie możliwości promieniotwórczego skażenia wód, gleby lub powietrza w innym państwie członkowskim. Zgodnie z tym przepisem ogólne dane dotyczące planu składowania odpadów radioaktywnych są udostępniane Komisji, zanim właściwy organ danego państwa członkowskiego wyda odnośne zezwolenie, tak aby owo państwo członkowskie było w stanie przeanalizować wytyczne, których Komisja może mu udzielić po konsultacji z grupą specjalistów, dogłębnie i w taki sposób, aby mogło ono uwzględnić sugestie Komisji przed wydaniem zezwolenia.

- 124 Trybunał podkreślił już w tym względzie doniosłość roli odgrywanej w tej dziedzinie przez Komisję, która posiada tylko ogólny pogląd na rozwój sytuacji w sektorze jądrowym na całym terytorium Wspólnoty (ww. wyrok *Land de Sarre i in.*, pkt 12 i 13).
- 125 Jak wskazano w pkt 48 niniejszego wyroku, w dniu 24 listopada 2005 r. Komisja wydała, zgodnie z art. 37 EWEA, opinię, w której stwierdziła, że wdrożenie planu unieszkodliwiania wszelkiego rodzaju odpadów radioaktywnych, opracowanego w związku ze zmianami na terenie elektrowni jądrowej Temelín, nie powinno spowodować — zarówno w trakcie normalnej eksploatacji, jak i w razie wypadku, którego rodzaj i skala są przewidziane w danych ogólnych — poważnego promieniotwórczego skażenia wody, gleby lub powietrza innego państwa członkowskiego.
- 126 Wreszcie artykuł 38 EWEA upoważnia Komisję, po pierwsze, do kierowania do państw członkowskich wszelkich zaleceń dotyczących poziomu promieniotwórczości w powietrzu, wodzie i glebie, a po drugie, do wydania, w razie pilnej potrzeby, dyrektywy nakazującej danemu państwu członkowskiemu podjęcie, w okresie wyznaczonym przez Komisję, wszelkich środków niezbędnych do uniemożliwienia naruszania podstawowych norm oraz zapewnienia przestrzegania przepisów. Jeśli państwo to nie zastosuje się do dyrektywy Komisji w wyznaczonym terminie, Komisja lub każde zainteresowane państwo członkowskie może bezzwłocznie, na zasadzie odstępstwa od art. 141 i 142 EWEA, wnieść sprawę do Trybunału.
- 127 W trzeciej kolejności, należy przypomnieć, że zarówno Europejska Wspólnota Energii Atomowej, jak i jej państwa członkowskie są stronami Konwencji bezpieczeństwa jądrowego, która — zgodnie z jej art. 1 ppkt ii) — ma w szczególności na celu „ustanowienie i utrzymanie w obiektach jądrowych skutecznych zabezpieczeń przed powstaniem potencjalnych zagrożeń radiologicznych, aby chronić poszczególnych ludzi, społeczeństwo i środowisko naturalne przed szkodliwymi skutkami promienionowania jonizującego pochodzącego z takich obiektów”.

- 128 W tym zakresie art. 15 tej konwencji przewiduje, że każda z umawiających się stron podejmie odpowiednie kroki dla zapewnienia, aby we wszystkich normalnych stanach eksploatacyjnych narażenie na promieniowanie jonizujące pracowników i ludności spowodowane przez obiekt jądrowy było jak najmniejsze.
- 129 Ponadto ppkt iii) preambuły rzeczony konwencji potwierdza, że „odpowiedzialność za bezpieczeństwo jądrowe spoczywa na państwie, którego jurysdykcji podlega obiekt jądrowy”, podczas gdy w świetle art. 7 ust. 2 tejże konwencji każda z umawiających się stron jest w szczególności zobowiązana do ustanowienia aktów prawnych i postanowień przewidujących między innymi: system udzielania zezwoleń na obiekty jądrowe oraz zakaz eksploatacji obiektu jądrowego bez zezwolenia, system dozoru i inspekcji i oceny obiektów jądrowych dla zapewnienia zgodności odpowiednich przepisów i przestrzegania warunków zezwoleń, jak również środki służące egzekwowaniu stosowania odpowiednich postanowień i przestrzegania warunków zezwoleń.
- 130 W czwartej kolejności, należy przypomnieć, że — jak podkreślono w pkt 45 i 46 niniejszego wyroku — w ramach negocjacji, które doprowadziły do przystąpienia dziesięciu nowych państw członkowskich do Unii Europejskiej w dniu 1 maja 2004 r., kwestie związane z bezpieczeństwem elektrowni jądrowych należących do tych państw, również elektrowni w Temelinie, zostały zbadane przez Komisję, w wyniku czego wydała ona zalecenia wspólnotowe zmierzające do modernizacji tych elektrowni w celu osiągnięcia poziomu bezpieczeństwa jądrowego porównywalnego z poziomem bezpieczeństwa istniejącym w Unii w odniesieniu do podobnych reaktorów. Skuteczne wdrożenie tychże zaleceń było następnie nadzorowane przez Komisję i Radę.
- 131 Należy także podkreślić, że w przypadku anomalii w działaniu systemu ochrony utworzonego zgodnie z traktatem EWEA państwa członkowskie dysponują różnymi środkami w celu zapewnienia modyfikacji, które mogłyby okazać się konieczne w tym zakresie.

- 132 Przed wszystkim art. 32 EWEA przyznaje każdemu państwu członkowskiemu prawo wystąpienia z wnioskiem o zweryfikowanie lub uzupełnienie podstawowych norm ustalonych na podstawie art. 30 EWEA i 31 EWEA, a w takim przypadku Komisja ma obowiązek rozpatrzyć ów wniosek.
- 133 Następnie zgodnie z art. 142 EWEA każde z państw członkowskich może wnieść skargę do Trybunału, jeżeli jego zdaniem inne państwo członkowskie uchybiło jednemu ze zobowiązań, które na nim ciąży na mocy traktatu EWEA. W razie wystąpienia pilnej sytuacji opisanej w art. 38 EWEA taka skarga może być wniesiona nawet bezzwłocznie.
- 134 Wreszcie art. 145–149 EWEA przewidują — podobnie jak odpowiednie postanowienia traktatu WE — mechanizmy kontroli sądowej dotyczące zarówno zgodności z prawem aktów Rady lub Komisji, jak i przypadków, gdy taka instytucja zaniecha działania z naruszeniem traktatu EWEA.
- 135 W tych okolicznościach należy stwierdzić, że jeśli państwo członkowskie wydało przepis wewnętrzny, który — tak jak § 364a ABGB — uniemożliwia, jak wyjaśnia sąd krajowy, wniesienie powództwa o zaniechanie immisji w przypadku, gdy zakłócenie lub ryzyko domniemywanego zakłócenia pochodzi z obiektu przemysłowego działającego na podstawie zezwolenia administracyjnego, wspomniane państwo członkowskie nie może co do zasady wyłączyć z zakresu stosowania takiego przepisu zezwoleń wydanych dla obiektów jądrowych znajdujących się w innych państwach członkowskich, starając się uzasadnić takie wyłączenie troską o ochronę życia, zdrowia publicznego, środowiska lub prawa własności.
- 136 Takie wyłączenie pomija bowiem całkowicie okoliczność, że wspólnotowe ramy prawne, które opisano w pkt 111–134 niniejszego wyroku i w które wpisują się częściowo takie zezwolenia, przyczyniają się właśnie w zasadniczy sposób do zapewnienia takiej ochrony. Zatem omawiane wyłączenie nie może zostać uznane za konieczne dla celów ochrony ani w związku z tym za spełniające wymóg proporcjonalności.

W przedmiocie obowiązku dokonywania wykładni prawa krajowego w sposób pozwalający na zapewnienie jego zgodności z prawem wspólnotowym

137 Jak wynika w szczególności z pytań: 1 f), 2 f), 3 d) i 4 c), sąd krajowy zastanawia się również nad konsekwencjami mogącymi wypłynąć z ewentualnej niezgodności wykładni stosowanej obecnie przez sądy krajowe w przedmiocie przepisów objętych postępowaniem przed sądem krajowym z prawem wspólnotowym.

138 W tym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem dotyczącym art. 10 WE, które znajduje również zastosowanie do art. 192 EWEA, spoczywający na podstawie tych przepisów na państwach członkowskich obowiązek podjęcia wszelkich właściwych środków ogólnych lub szczególnych w celu zapewnienia wykonania zobowiązań wynikających z prawa wspólnotowego ciąży na wszystkich władzach państw członkowskich, w tym — w granicach ich uprawnień — na organach sądowych. Zadaniem sądu krajowego jest więc zapewnienie — w możliwie najszerszym zakresie — prawu wewnętrznemu, które ów sąd ma stosować, wykładni zgodnej z wymogami prawa wspólnotowego. Jeżeli takie zgodne zastosowanie nie jest możliwe, sąd krajowy ma obowiązek zastosować w całości prawo wspólnotowe i zapewnić ochronę praw, jakie nadaje ono jednostkom, oraz pominąć w razie potrzeby każdy przepis, którego zastosowanie prowadziłoby w konkretnym przypadku do rezultatu niezgodnego z prawem wspólnotowym (zob. w szczególności wyroki: z dnia 4 lutego 1988 r. w sprawie 157/86 Murphy i in., Rec. s. 673, pkt 11; z dnia 26 września 2000 r. w sprawie C-262/97 Engelbrecht, Rec. s. I-7321, pkt 38–40).

139 Mając powyższe na względzie, na zadane pytania należy odpowiedzieć w ten sposób, że zakaz dyskryminacji ze względu na przynależność państwową w zakresie stosowania traktatu EWEA stoi na przeszkodzie stosowaniu przepisów państwa członkowskiego, takich jak przepisy będące przedmiotem postępowania przed sądem krajowym, na mocy których można wnieść przeciwko przedsiębiorstwu posiadającemu wymagane zezwolenia administracyjne na eksploatację elektrowni jądrowej położonej na terytorium innego państwa członkowskiego powództwo o zaniechanie immisji lub

wyeliminowanie ryzyka emisji pochodzących z tego obiektu i oddziałujących na sąsiednie nieruchomości, podczas gdy nie można wnieść takiego powództwa przeciwko przedsiębiorstwu posiadającym obiekt przemysłowy położony w państwie członkowskim, którego sąd rozpoznaje sprawę, działający tam na podstawie zezwolenia administracyjnego, a zatem gdy można wytoczyć przeciwko nim wyłącznie powództwo o naprawienie szkód wyrządzonych na sąsiedniej nieruchomości.

- ¹⁴⁰ Należy również odpowiedzieć, że zadaniem sądu krajowego jest zapewnienie — w możliwie najszerszym zakresie — prawa wewnętrznego, które ów sąd ma stosować, wykładni zgodnej z wymogami prawa wspólnotowego. Jeżeli takie zgodne zastosowanie nie jest możliwe, sąd krajowy ma obowiązek zastosować w całości prawo wspólnotowe i zapewnić ochronę praw, jakie nadaje ono jednostkom, oraz pominąć w razie potrzeby każdy przepis, którego zastosowanie prowadziłoby w konkretnym przypadku do rezultatu niezgodnego z prawem wspólnotowym.

W przedmiocie kosztów

- ¹⁴¹ Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem; do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (wielka izba) orzeka, co następuje:

- 1) Zakaz dyskryminacji ze względu na przynależność państwową w zakresie stosowania traktatu EWEA stoi na przeszkodzie stosowaniu przepisów państwa członkowskiego, takich jak przepisy będące przedmiotem postępowania przed sądem krajowym, na mocy których można wnieść przeciwko przedsiębiorstwu posiadającemu wymagane zezwolenia administracyjne na eksploatację elektrowni jądrowej położonej na terytorium innego państwa

członkowskiego powództwo o zaniechanie immisji lub wyeliminowanie ryzyka immisji pochodzących z tego obiektu i oddziałujących na sąsiednie nieruchomości, podczas gdy nie można wnieść takiego powództwa przeciwko przedsiębiorstwu posiadającym obiekt przemysłowy położony w państwie członkowskim, którego sąd rozpoznaje sprawę, działający tam na podstawie zezwolenia administracyjnego, a zatem gdy można wytoczyć przeciwko nim wyłącznie powództwo o naprawienie szkód wyrządzonych na sąsiedniej nieruchomości.

- 2) Zadaniem sądu krajowego jest zapewnienie — w możliwie najszerszym zakresie — prawa wewnętrznego, które ów sąd ma stosować, wykładni zgodnej z wymogami prawa wspólnotowego. Jeżeli takie zgodne zastosowanie nie jest możliwe, sąd krajowy ma obowiązek zastosować w całości prawo wspólnotowe i zapewnić ochronę praw, jakie nadaje ono jednostkom, oraz pominąć w razie potrzeby każdy przepis, którego zastosowanie prowadziłyby w konkretnym przypadku do rezultatu niezgodnego z prawem wspólnotowym.**

Podpisy